

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

កូនស្លៀវកៅ ស្តីពី
បច្ចេកទេសដាំដំណាំម្នាស់
ដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ
Climate Resilient Pineapple Growing Technique

រៀបចំដោយ កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE)
ឧបត្ថម្ភដោយ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អភិវឌ្ឍកសិកម្ម (IFAD)

រាជធានីភ្នំពេញ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៨

នេសាទថា

ការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្ទេរនូវចំណេះដឹង បច្ចេកវិទ្យា និង នវានុវត្តន៍ថ្មីៗដែលធន់នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ការផ្សព្វផ្សាយនេះរួមចំណែកក្នុងការដោះស្រាយ គ្រោះធម្មជាតិ និងបញ្ហានានាដល់កសិករ និងសហគមន៍កសិកម្ម សំដៅជំរុញការបង្កើនផលិតភាព គុណភាព សុវត្ថិភាពផលិតផលកសិកម្ម និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទបានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយផ្សព្វផ្សាយ កសិកម្មកម្ពុជាឆ្នាំ២០១៥ បានបង្ហាញថា កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយត្រូវបញ្ជ្រាបបញ្ជាដែលពាក់ព័ន្ធនៅ នឹងធនធានធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន ក៏ដូចជាបញ្ហាសុខភាព ទៅក្នុងឯកសារសម្ភារនិងសារផ្សព្វផ្សាយ កសិកម្ម តាមរយៈការចែករំលែកចំណេះដឹងអំពី ការអនុវត្តល្អលើការគ្រប់គ្រងទីផ្សារ ការគ្រប់គ្រង និងនិងការអភិរក្សដី និងទឹក និងក្សេត្រ-រុក្ខកម្ម បង្កើនផលិតភាព ពពិតភារូបនីយកម្ម និងពាណិជ្ជ បនីយកម្មកសិកម្ម ដោយបង្កើនការផ្តល់សេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្ម ដល់កសិករ ការស្រាវជ្រាវបច្ចេកទេសកសិកម្ម សំដៅបង្កើនទិន្នផលដំណាំ សុវត្ថិភាពចំណីអាហារ ក្នុងបរិបទ តម្រូវការទីផ្សារ និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE) បានរៀបចំ “ឯកសារបច្ចេកទេស ស្តីពីបច្ចេកទេសដំណាំម្ចាស់ដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួល អាកាសធាតុ “ នេះឡើង ដោយបានពិភាក្សាជាមួយអ្នកបច្ចេកទេស អ្នកឯកទេស និងអង្គការ ជំនាញបច្ចេកទេសនានា នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។

អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទសូមដាក់ចេញនូវ ឯកសារបច្ចេកទេស ស្តីពី វិធីសាស្ត្រដាំដំណាំម្ចាស់ដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដែលជាឯកសារគ្រឹះសម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទខេត្ត រាជធានី ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិទៅមូលដ្ឋាន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់យកទៅអនុវត្តក្នុង ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា និងវិធីសាស្ត្រ កាត់បន្ថយហានិភ័យ នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដល់កសិករ និងអ្នកផលិតទទួលបាន គុណភាពខ្ពស់ និងបង្កើនប្រាក់ចំណូល។

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ០៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤

អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

មាតិកា

សេចក្តីផ្តើម	1
១ អត្ថប្រយោជន៍នៃដំណាំម្កាស់.....	1
២. ការជ្រើសរើសពូជម្កាស់.....	2
៣. ការដាំដុះ.....	2
៤. ការថែទាំ.....	3
៥. ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិត និងធម្មីលើដំណាំម្កាស់.....	3
៦. ការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី.....	7
៧. ការគ្រប់គ្រងទឹក.....	7
៨. បច្ចេកទេសប្រមូលផល និងការគ្រប់គ្រងក្រោយពេលប្រមូលផល.....	8
៩. ប្រតិទិនដាំដុះ និងតម្រូវការទីផ្សារម្កាស់.....	9
១០. ផែនការអាជីវកម្មអាស្រ័យលើធនធានដែលមានស្រាប់.....	10
១១. វិភាគសេដ្ឋកិច្ច.....	11
ឯកសារយោង.....	12

សេចក្តីផ្តើម

ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុធ្វើឲ្យមានផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់ផលិតកម្មកសិកម្មជា ពិសេសការធ្វើកសិកម្មដែលពឹងផ្អែកទៅលើធម្មជាតិ។ ការផ្លាស់ប្តូរពេលវេលាដាំដុះដោយសារ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ធ្វើឲ្យមាន ផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់ផលិតកម្មដំណាំម្ចាស់។ ការកើន ឡើងនូវសត្វល្អិតបំផ្លាញ ជម្ងឺ ការប្រែប្រួល របបទឹកភ្លៀង ភ្លៀងធ្លាក់មិនទៀងទាត់ រាំងស្ងួត ទឹកជំនន់ ធ្វើឲ្យទិន្នផលដំណាំម្ចាស់មានការធ្លាក់ចុះដែលអាចធ្វើឲ្យ ប្រាក់ចំណូលរបស់កសិករមានការ ថយចុះផងដែរ។ ការយល់ដឹងពីវិធានការ និងបច្ចេកទេសកសិកម្មដែលធន់ទៅ នឹងការប្រែប្រួល អាកាសធាតុ អាចជួយកាត់បន្ថយនូវហានិភ័យគ្រោះមហន្តរាយ និងការខាតបង់ផ្សេងៗ និង បង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់កសិករ។ សកម្មភាពសំខាន់ៗមួយចំនួនដែលគួរអនុវត្តដើម្បីកាត់បន្ថយ ហានិភ័យ និងផលប៉ះពាល់ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុក្នុងផលិតកម្មដំណាំម្ចាស់មានដូចជា៖ ការ ជ្រើសរើស និងផលិតពូជ ការរៀបចំដីនិងការ ដាំដុះ ការថែទាំ ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតចង្រៃនិងជម្ងឺ និងការគ្រប់ដីជាតិដី។

១ អត្ថប្រយោជន៍នៃដំណាំម្ចាស់

ជារុក្ខជាតិដែលកសិករនិយមដាំដុះ ងាយស្រួលដាំ មិនស្រូវពិបាកថែទាំ ជារុក្ខជាតិ ជួយដល់ សុខភាពមនុស្ស កាត់បន្ថយបញ្ហារលាកសន្លាក់ បង្ការជម្ងឺមហារីក ជួយការរំលាយអាហារ ព្យាបាលក្អក ផ្តាសាយ សុខភាពឆ្អឹង ប្រឆាំងនឹងជម្ងឺមហារីកមាត់ ពង្រឹងអញ្ចាញធ្មេញ ថែរក្សាស្បែក ការពារ ភាពចុះខ្សោយនៃភ្នែក ចលនាឈាម បញ្ហាសំពាធឈាម ការពារជ្រុះសក់ និងធ្វើឲ្យក្រចកមិន ងាយបាក់។

ម្ចាស់ស្រស់

២. ការជ្រើសរើសពូជម្ចាស់

ពូជដែលធន់ទ្រាំ និងអាកាសធាតុ សត្វល្អិត ជម្ងឺ កសិករនិយមដាំ ផ្តល់ផលលឿន តម្រូវការទីផ្សារ ដើមត្រង់ល្អ ថ្លោស ធន់ជម្ងឺនឹងសត្វល្អិត។

ពូជម្ចាស់

៣. ការដាំដុះ

- ក្នុងរវាងដី ២-៣សារឲ្យស្មើ រាស់យកស្មៅចេញឲ្យស្អាតពីក្នុងដីចំការត្រូវដាំម្ចាស់
- ទុកដីហាលចោល ១សប្តាហ៍ ដើម្បីសម្លាប់មេរោគនិងពពួកផ្សិត
- ក្នុងរដូវវស្សា រួចដាក់ជីកំប៉ុស្តតាមចង្កូររង និងលុបដីពីលើ
- ដាំចន្លោះពីគុម្ព មួយទៅមួយ ៣-៤តីក ចន្លោះរងប្រវែង ៥-៦តីក។

សកម្មភាពដាំម្ចាស់

៤. ការថែទាំ

- ក្រោយដាំម្ចាស់បាន ២-៣ខែ ត្រូវបោចសម្អាតស្មៅ និងដាក់ដីបំប៉នម្តងទៀត
- ដាក់ដីបំប៉ន ១ឆ្នាំ ២ដង មុនរដូវវស្សា និងចុងរដូវវស្សា
- បើដាំកូនម្ចាស់រដូវប្រាំង ត្រូវស្រោចទឹកឲ្យជោគម្តងបន្ទាប់ដាំ និងស្រោចរៀងរាល់ ១ខែ ម្តងរហូតដល់ខែភ្លៀងធ្លាក់
- ដើម្បីជំរុញផ្កា ដើមម្ចាស់អាចចាក់ថ្នាំស្តុយបាន លុះត្រាដើមធំល្អ មានស្លឹកលើសពី ២០ឡើងទៅ
- យកថ្នាំស្តុយលេខ១ ៣ខំលាយ ទឹក១ធុង ចំណុះ២០លីត្រ យកទឹកល្អាយចាក់ចូលក្នុងបណ្តាលដើមម្ចាស់ទាល់តែពេញ
- ល្អាយទឹកថ្នាំស្តុយចាក់បាន ៣រងប្រវែង ២០ម៉ែត្រ
- ក្រោយចាក់ថ្នាំស្តុយ ៤ខែ២០ថ្ងៃ ទើបម្ចាស់ទំអាចកាត់យកទៅលក់បាន។

ការចាក់ល្អាយថ្នាំស្តុយចូលទាល់តែពេញ

៥. ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិត និងជម្ងឺលើដំណាំម្ចាស់

៥.១. សត្វល្អិត វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់

ក. ថែស

- ❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ
 - ថែសជញ្ជក់ពីស្លឹកធ្វើឲ្យស្លឹកម្ចាស់ខ្លោច ក្លាយជាលឿង ឬក្រហមអាចបណ្តាលឲ្យផ្លែម្ចាស់រលួយ
 - ជាតិស្លឹកៗពណ៌សរុំជុំវិញផ្លែម្ចាស់ធ្វើឲ្យពិបាកលក់នៅទីផ្សារ
 - ស្លឹកម្ចាស់ប្រែជាបែកស្លេក ទៅលឿង និងចុងស្លឹកពណ៌ត្នោត។
- ❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់
 - ជ្រើសរើសកូនដែលមានសុខភាពល្អមកដាំ
 - សម្អាតស្មៅឲ្យស្អាតពីចម្ការ
 - កំចាត់ចោលនូវពពួកអង្រែកក្នុងចម្ការ។

ចែស

ខ. ជង្គុវចោះផ្លែម្នាស់

- ❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ
 - ធ្វើឲ្យខូចរាងរបស់ផ្លែនិងប្រហោងក្នុងសាច់ ផ្លែរំលងលូតលាស់។
- ❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់
 - ប្រើពពួកសត្វល្អិតមានប្រយោជន៍
 - រៀបចំដីឲ្យបានល្អមុនពេលដាំ។

ជង្គុវចោះផ្លែ

គ. សត្វស្លាបរឹង

- ❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ
 - កូនជង្គុវស្ទើរងក្នុងដើមម្នាស់ បង្កើតជារន្ធរស់នៅក្នុងនោះ
 - សត្វពេញវ័យស៊ីស្លឹកម្នាស់ធ្វើឲ្យមានស្នាម
 - ស្លឹកប្រែជាត្នោត រលួយបណ្តាលម្នាស់ចាប់ពីគល់មក។

❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់

- ប្រើពពួកសត្វល្អិតមានប្រយោជន៍
- សម្អាតស្មៅឲ្យស្អាតក្នុងចម្ការ
- ប្រមូលផលម្ចាស់បានពីរសារត្រូវដាំឡើងវិញ
- ដាំដំណាំឆ្លាស់ខុសពីអំបូរម្ចាស់។

សត្វស្លាបរឹង

៥.២. ជម្ងឺលើដំណាំម្ចាស់ និងវិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់

ក.ជម្ងឺរលួយផ្លែពណ៌ខ្មៅ

❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ

- ផ្លែម្ចាស់បាក់ធ្លាក់នៅ ២-៣ សប្តាហ៍ មុនពេលទុំ
- ផ្លែរងការបំផ្លាញមានហៀទឹកចេញក្រៅ និងបំភាយខស្មុំនមានក្លិនជូរ។

❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់

- បន្ទាប់ពីប្រមូលផលរក្សាទុក នៅ សីតុណ្ហភាព៩អង្សាសេ
- ប្រើពូជដែលធន់ទ្រាំនឹងជម្ងឺ។

ជម្ងឺរលួយផ្លែពណ៌ខ្មៅ

ខ. ជម្ងឺរលួយបួស

❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ

- ស្លឹកលូតលាស់យឺត ឬឈប់លូតលាស់ ក្រហមចុងស្លឹក សសៃ ប្រែជា ពណ៌លឿង

- ជួបប្រទះរាំងស្ងួត ធ្វើឲ្យដើមប្រែជាពណ៌ក្រហម។
- ❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់
 - លើករងដាំម្ចាស់ រៀបចំដីឲ្យបានល្អ និងមានប្រព័ន្ធបញ្ចេញទឹកគ្រាប់គ្រាន់។

ជម្ងឺរលួយបូស

គ.ជម្ងឺរលួយបណ្តាលដោយពពួកផ្សិត

- ❖ លក្ខណៈបំផ្លាញ
 - ស្លឹកខ្ចីមិនលូតលាស់វែង បាត់បង់ជាតិពណ៌បៃតង
 - គល់ស្លឹកផ្នែកខាងក្នុងទន់ទៅផ្នែកម្ខាងបណ្តាលស្រួលដកចេញ។
- ❖ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ និងកម្ចាត់
 - រៀបចំប្រព័ន្ធបញ្ចេញទឹកឲ្យបានល្អ
 - ប្រើគម្របញ្ជាស្វិតគ្របដី
 - កុំដាំកូនម្ចាស់ជ្រៅពេក
 - ប្រើពូជដែលធន់ទ្រាំនឹងជម្ងឺ។

ជម្ងឺរលួយបណ្តាលដោយពពួកផ្សិត

៦. ការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី

ដើម្បីឲ្យការដាំដំណាំម្ចាស់ធ្វើឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ លើផ្ទៃដីដែលៗ និងកុំឲ្យបាត់បង់ជីជាតិដីយើងត្រូវ ដាំដំណាំឆ្លាស់ ឬដំណាំបង្វិលលើដីដែលដាំម្ចាស់។

ដំណាំម្ចាស់ឆ្លាស់ជាមួយពោត

ដំណាំម្ចាស់ឆ្លាស់ជាមួយពោត

ការលូតលាស់ល្អដំណាំម្ចាស់ ជាមួយពោត

ការដាំម្ចាស់ឆ្លាស់ចន្លោះរងកៅស៊ូ

៧. ការគ្រប់គ្រងទឹក

- យើងអាចប្រើប្រព័ន្ធតំណក់ទឹក (ទ្រីប) និងយកគម្របញ្ជាស្លឹកមកគ្របពីលើរងដែលបានដាំដំណាំ
- ប្រើវិធីសាស្ត្រនេះការពាររំហូតនៃទឹក និងការពារការបំភាយនៃដីនិងជួយការពារមិនឲ្យស្មៅចង្រៃដុះជាល

ការប្រើប្រាស់ស្លាកប្រដាប់ដី

ការប្រើប្រាស់សារធាតុសរីរាង្គគ្របគល់

ការរៀបចំកម្លាំងប្រព័ន្ធតំណក់ទឹក (ទ្រីប)

៨. បច្ចេកទេសប្រមូលផល និងការគ្រប់គ្រងក្រោយពេលប្រមូលផល

ក. ការប្រមូលផល

- អាចប្រមូលផលបានក្រោយពីធ្វើការដាំដុះអស់រយៈពេល១២ខែ
- ការកែច្នៃដាក់កំប៉ុង ប្រមូលផលពេលម្ចាស់ទុំបាន៥០-៧៥%
- ដឹកជញ្ជូនឆ្លូវឆ្ងាយ កាត់ផ្លែចាស់ល្អនៅពណ៌បៃតង
- ផ្លែម្ចាស់ចាស់ល្អ អាចសម្គាល់ភ្នែកម្ចាស់រីកធំ និងសម្បកចាប់ប្រៃពណ៌លឿង
- ប្រមូលផលលក់ផ្លែស្រស់ ប្រើកាំបិតកាត់ នៅដំណាក់កាលទុំ។

ខ.ការទុកដាក់ក្រោយប្រមូលផល

- ប្រមូលផលរួច រៀបចំទុកដាក់ វេចខ្ចប់ត្រឹមត្រូវកុំវាបាត់បង់គុណភាពផ្លែ និងរសជាតិ
- ម្ចាស់ផ្តល់ផលពី ៥០ ទៅ៨០តោនក្នុង១ហិកតា
- ទុកក្បាលម្ចាស់នៅជាប់នឹងផ្លែ វាអាចទុកបាន ចន្លោះពី១០ទៅ១៥ថ្ងៃ។

ចំណាត់ថ្នាក់តាមទម្ងន់

ម្ចាស់ដាក់ក្នុងឡាំងក្រដាស

៩. ប្រតិទិនដាំដុះ និងតម្រូវការទីផ្សារម្ចាស់

ល.រ	សកម្មភាព	ប្រតិទិនការដាំដុះ											
		មករា	កុម្ភៈ	មីនា	មេសា	ឧសភា	មិថុនា	កក្កដា	សីហា	កញ្ញា	តុលា	វិច្ឆិកា	ធ្នូ
I-	ផលិតកម្ម												
១	ការដាំដុះ												
២	ការប្រមូលផល												
II-	តម្រូវការទីផ្សារ												
១	តម្លៃម្ចាស់មិនសូវល្អ												
១	ម្ចាស់លក់បានថ្លៃ												

១០. ផែនការអាជីវកម្មស្របលើធនធានដែលមានស្រាប់

កសិករដែលមានបំណងចង់ដាំ និងវិនិយោគដំណាំម្ចាស់ គួររៀបចំផែនការ អាជីវកម្មនេះឲ្យបានច្បាស់លាស់សិន មុននឹងសម្រេចចិត្តដាំដុះដូចជា ១) កត្តាទីផ្សារ (អ្នកទិញ) និងអ្នកប្រកួតប្រជែង (២) បច្ចេកទេសការដាំដុះ (៣) ថវិកាវិនិយោគ ពីដាំដល់ការប្រមូលផលលើកដំបូង (៤) កត្តាប្រឈមផ្សេងៗ (៥) ផែនការបន្ទាប់។

តារាងផែនការអាជីវកម្មដំណាំម្ចាស់

កាលបរិច្ឆេទចាប់ផ្តើមអាជីវកម្ម:.....

រាយមុខទំនិញ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ១ឯកតា (រៀល)	តម្លៃសរុប (រៀល)
ដំណាំម្ចាស់	រៀល/ដ			
ការរៀបចំដីដោយស្រាក់ទំរ	រៀល/ថ			
កាត់ដើម	នាក់/ថ			
ដាំ	នាក់/ថ			
ជីកំប៉ុស្ត	គក្រ			
ពលកម្មដាក់ដី	នាក់/ថ			
ពលកម្មសម្អាតស្មៅ	នាក់/ថ			
ប្រមូលផល	នាក់/ថ			
ជីកជញ្ជូន	ឡាន			

១១. វិភាគសេដ្ឋកិច្ច

តារាងចំណូលចំណាយ ក្នុងផលិតកម្មដំណាំម្កាស់

រាយមុខទំនិញ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ១ឯកតា (រៀល)	តម្លៃសរុប (រៀល)
១. ចំណាយក្នុងផលិតកម្ម				
ដំណាំម្កាស់	រៀល/ដ			
ការរៀបចំដីដោយត្រាក់ទ័រ	រៀល/ថ			
ដាំ	នាក់/ថ			
ដីកំប៉ុស្ត	គក្រ			
ពលកម្មដាក់ដី	នាក់/ថ			
ពលកម្មសម្អាតស្មៅ	នាក់/ថ			
ប្រមូលផល	នាក់/ថ			
ដឹកជញ្ជូន	ឡាន			
បរិមាណផល				
សរុបចំណូលពីផលិតកម្ម				
សរុបប្រាក់ចំណេញ= ចំណូលផលិតកម្ម - ចំណាយផលិតកម្ម				

ឯកសារយោង

១. R.C. Ploetz, 2003. Diseases of tropical fruit crops, published by CAB International ។
២. នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនិងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចតំបន់ ខេត្តសៀមរាប ឆ្នាំ២០១៣។
៣. Training module on fruit tree production, 2013 ។
៤. កម្រងរូបភាពបច្ចេកទេសកសិកម្មល្អៗដើម្បីកសាងសហគមន៍ធន់ទៅនឹងបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុនូវកម្ពុជាសេដ្ឋកិច្ច ។
៥. សៀវភៅបែកកម្រងឯកសារកសិកម្មសម្រាប់កសិករកម្ពុជា អាំង សុផ័ល្លត ២០១៧។
៦. បទពិសោធន៍ ងួន ដាន់ កសិករដាំម្នាស់ ឆ្នាំ ២០១១(ឃុំព្រែកជីក ស្រុកម៉ោងឫស្សី ខេត្តបាត់ដំបង)។
៧. <https://www.ajol.info/index.php/jae/article/viewFile/104331/94416> ។
៨. Rober, 2011. Tropical fruits, 2nd edition, volume1។
៩. http://prsvkm.kau.in/sites/default/files/documents/pests_of_pineapple_and_thier_management.pdf ។
១០. <http://cep.unep.org/repicar/proyectos-demostrativos/costa-rica-1/publicaciones-proagroin/Guia%20manejo%20integrado%20en%20pina%20ENG.pdf> ។
១១. គម្រោងពង្រីកបច្ចេកទេសអនុវត្តន៍ការគ្រប់គ្រងដី ប្រកបដោយចីរភាព (SLM) តាមរយៈកសិករខ្នាតតូចនៅកម្ពុជា ឡាវ និងអ៊ីហ្គង់ដា ឆ្នាំ ២០១៧
១២. Face Book រូបភាព ការរៀបចំដាំដំណាំម្នាស់ មន្ទីរកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទខេត្តស្ទឹងត្រែង ឆ្នាំ ២០១៨។

រៀបរៀង និងបោះពុម្ពលើកទី ១ ឆ្នាំ ២០១៨ ដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម ក្រោមមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម (IFAD) និងឧបត្ថម្ភពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
អាស័យដ្ឋាន # ២០០ផ្លូវ នរោត្តម សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
(ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ)

លេខទូរស័ព្ទ ០២៣ ២២ ១១ ២០

គេហទំព័រ <http://www.khmeragri.info/wordpress>

គេហទំព័រ www.ASPIRE.ORG

